

Professor dr. philos. i knopp

Magne Skodvin er sprunget ut fra folkehøgskolemiljø i Ullensvang, og vokste opp under påvirkning av den gamle hellige treenighet, Venstre, avholdssak og mål-sak. Treenigheten er for lengst oppløst i sine enkelte faktorer. Og med Skodvin gikk det slik at han visstnok ikke kjente seg lokket innafør noen partigrenser, men nærmest er blitt en frittstående ikke-konservativ. Total avholdsmann var han helt til han fyte 26 år. Da kjente han seg moden nok for sitt første glass konjakk, og konstaterte at det ikke nødvendigvis måtte føre like lukt i fortapelsen. Målmann er han fortsatt, men uten den fanatiske purismen som karakteriserer så mange målfolk fra Vestlandet.

Moderat saklighet og argumentering med fakta ligger best for ham. Og det var heller ingen demonstrasjon at boka hans om okkupasjonsstyret i Norge kom ut samtidig som utenriksminister von Brentano kom inn. Den skulle ha kommet for fire måneder siden, men så ble Skodvin opp tatt med konkurransen om professoratet i historie ved Lærarhøgskulen i Trondheim, og så ble boka forsinket. Neste mandag skal han forsvare den for den filosofiske doktorgraden. Og atter vil vi få en doktor med ypperlige kvalifikasjoner, finansiert av alle oss som aldri har oppnådd hverken 10, 11 eller 12 rette i tipping. Som forskningsstipendiat ved Historisk Institutt er han nemlig lønnet av Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd. Og en kan trygt si at det har vært velbrukte tippepen-ger.

— Men doktormiddagen må De betale selv.

— Ja, og det gjør jeg gjerne, den gleder jeg meg til.

— Fotball spiller De ikke?

— Jeg var svært ivrig den gangen jeg gikk på Voss landsgymnas. Siden er det blitt smått om tid. Men nå må jeg iallfall begynne å se fotballkamper igjen. For nå har jeg en sønn på 10 år.

— De ser altså ikke kulturpersonlig ned på idretten?

— Nei, gudbevaremegvel! Men jeg liker best fri-idrett. Noe vakrere enn et bilde av en spydkaster, tatt i rette øyeblikk, kan en vanskelig tenke seg. Det er nesten i klasse med statuen av den greske diskoskasteren. Og mitt ideal av en mann er en tikkjemper med hjernen i orden.

Tenk på for en fantastisk innsats av lagånd det ligger bak triumfene til BUL. Det imponerer meg mest. Da jeg løp stafett på gymnaset, sprang jeg fra han som skulle levere pinnen, måtte 70 meter tilbake igjen og ble diska. Jeg deler absolutt den motviljen Dagbladet har mot boksing. Men når vi først er inne på idretten og pressen, vil jeg si flyterakkern for noen sportsjournalister vi har! Bortsett fra noen hederlige unntak.

— Hva synes De, som på en måte er vokst opp under den vide folkeopplysningshatten, om folkeopplysningen i Norge i dag?

— Det er noe som mangler. Se på folks lesevaner. Vi har highbrows, som kan språk og har full glede av både uten- og innenlandske tidsskrifter. Dem er det ikke synd på. Så har vi den store massen, som kaster seg over ukebladene. Men i midten blir det et tomrom, der vi før fant dem som soknet til det vi kaller folkeopplysningen. Nå blir folkeopplysning nærmest sett på som en kulturfare. Det er visst god tone å mene at folk heller får være dumme, så risikerer vi ikke at de kommer og er halv-skrasikre fordi de har lest noe i et populært tidsskrift. For det er populære, letteste tidsskrifter vi mangler.

Da Reader's Digest kom på norsk, ble det skreket opp om at nå fikk vi vulgarismen inn over oss. Vel, men hvorfor kunne ikke de som skrek høyest, skrive selv, og skrive lettfattelig og godt? Det ville være en positiv og nyttig gjerning.

Sier Skodvin som kjenner problemet innenfra. Han redigerer Syn og Segn sammen med Olav Midttun.

— Men lærerne har da gjort, og gjør vel framleis mye godt for folkeopplysningen?

— Ja, de foraktede «seminaristene» er slett ikke å forakte. Men de har det vondt. De er ut-

gått fra folket og strever seg fram til parnasset, men blir stående fast på halvveien. Folket syns at de jekker seg, og fra parnasset ser de på dem som halvstuderte røvere. Likevel har de en fabelaktig chance. De står med ett bein i hver leir, og kan tilegne seg og høre hjemme i alle kulturformer.

Det er ingen sak å være profesjonell kulturelite i Oslo. Men tenk på alle de lærerne som strever og holder foredrag rundt om i landet. De gjør det gratis, bare av entusiasme, gjennom et langt liv.

— For å snakke om noe annet, språkstriden —

— Språk diskuterer jeg bare i selvforsvar.

Han sa det både kategorisk og overbevisende. Og siden han og jeg stort sett er nokså enige om den tingen, var det jo vanskelig å finne på et angrep slik i en fart. Så derfor var det vel ikke blitt sagt noe mer om språket, hvis ikke Hammarlund hadde ilt til hjelp.

— Jeg er jo opprinnelig svensk, sa Hammarlund, som kom til Norge da han var 14 år. — Så egentlig har jeg ikke så mye greie på dette her. Men var det nå nødvendig å oversette Ibsen? Se på engelskmennene, de rører da ikke språket til Shakespeare.

Hansken ble ikke liggende.

— Hvis vi hadde hatt en Shakespeare i Norge, sa Skodvin, — den gangen de hadde Shakespeare i England, så hadde vi hatt et fullt ferdig norsk skriftspråk. Og det er vår tragedie at vi ikke hadde det.

Språkstriden er i realiteten ikke en strid om språk, men en strid om å bli en homogen folkegruppe. Inger Hagerup og Carl Keilhau kunne blitt like festlige uvenner uten å ha språket å stri om. De samme problemene vi diskuterer som om det gjelder språk, har de i andre land. Og få ting setter folk mer i harnisk enn bokstaver. Da jeg var i USA og foreleste ved universitetet i Minnesota, kom jeg til å skrive navnet Pearl Harbor feil på tavla. Jeg skrev Harbour — på engelsk. Det ble et rama-skrik på grunn av u-en. Hadde jeg gjort noe lignende her hjemme, var jeg vel blitt kalt både vestlandsfaen og fordømte målmann.

Hadde Luther levd i dag og skrevet på det språket han brukte, ville folk i Tyskland ha bedt Gud bevare seg for ham. Men like fullt er han skaperen av det moderne tyske språket. Og vi skal heller ikke glemme at i Ungarn var latin parlamentsspråket til omkring midten av 1800-tallet. En danned mann som Franz Liszt lærte ikke ungarsk folkemål før han var voksen, og da måtte han lære det som et helt nytt språk.

— Da var det ikke noe rart at han endte som kardinal, sa Hammarlund og prøvde å rømme unna det historiske uværet han hadde sloppet løs over seg.

— Det blir kritisert at det er gått politikk i språksaka, fortsatte Skodvin. Det er nærmest et skjellsord at det går politikk i en ting. Jeg er uenig. Politikk er det beste midlet vi har til å løse et spørsmål. Riktig brukt er politikken en fin kunst. Men vi viser oss som et barbarfolk ved at vi alltid skal slåss.

Sa den måteholdne doktoranden. Som vi tipper blir professor.

100778